

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

Список використаних джерел:

1. Висновок № 4 (2003) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо належної підготовки та підвищення кваліфікації суддів на національному та європейському рівнях / URL: court.gov.ua/inshe/mss/ (дата звернення 14.04.2025 р.);
2. Куш О. Є. Юридична відповідальність за керування транспортними засобами в стані сп'яніння: новели законодавства та правові наслідки. *Захист прав, свобод та інтересів людини і громадянина: галузево-правовий дискус.* Монографія. Харків: Видавництво «Право», 2023. 450 с.;
3. Роз'яснення Комітету з питань правоохоронної діяльності ВРУ «Щодо окремих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» № 720-IX від 17 червня 2020 року» від 15.07.2020 / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001450-20/card6#Public> (дата звернення 14.04.2025 р.);
4. Постанова Погребищенського районного суду Вінницької області від 01.07.2020 р. Справа № 143/492/20 / URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90177137> (дата звернення 14.04.2025 р.);
5. Постанова Зіньківського районного суду Полтавської області від 02.07.2020 р. Справа № 530/674/20 / URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90268672> (дата звернення 14.04.2025 р.);
6. Лист Верховного Суду України щодо редакції статті 130 КУпАП / Вих. № 3566/0/2–20 від 31.12.2020.

Мельниченко В. С.

*Головний спеціаліст юридичного відділу
комунальної власності та приватизації
управління юридичного забезпечення
Департаменту управління активами
Запорізької міської ради*

ТЕОРЕТИКО – ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ: МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ

В країнах ЄС та США існує безліч науковців, які одночасно мають практичний досвід реалізації принципів і напрямів перехідного право-

суддя. Більшість фахівців у галузі перехідного правосуддя в зарубіжних державах мають наукові ступені та викладають в університетах. Використання практичного досвіду у наукових дослідженнях допомагає сформулювати вчення про перехідне правосуддя та постійно удосконалювати його, спираючись на контексти інших держав, які перебувають на поставторитарному та постконфліктному періодах розвитку. Бернардо Алмейда досліджує перехідне правосуддя у Східному Тиморі та зазначає, що в рамках перехідного періоду ідеал справедливості має поєднуватися з прагматизмом, до якого повинні бути готове політичне середовище. При цьому автор наголошує на тому, що очікування ідеального закону про перехідне правосуддя може бути підступом та продовжувати несправедливість [1, с. 147].

Ця теза є доволі актуальною для сучасної України, як з огляду на ідеологічну та політичну зрілість суспільства, так і з урахуванням ролі законодавства у примиренні і встановленні історичної справедливості. Натомість, наявна проблема невизначеності критеріїв співвідношення справедливості та прагматизму, яка дещо викривляє засади перехідного правосуддя. Ця теоретико – прикладна проблема вимагає комплексного опрацювання, зокрема в частині збалансування інтересів сторін конфлікту та влади, яка прагнучи сталого розвитку, керується національними інтересами.

Варто звернути увагу на наукову працю колективу авторів, які досліджували досвід перехідного правосуддя Бразилії. Автори наголошують, що зв'язок корінних народів зі своїми територіями настільки сильний, що деякі групи підтримували боротьбу за повернення земель через десятиліття [2, с. 209].

Дуже важлива теоретико – прикладна проблема перехідного правосуддя піднята Майєю Давидович, яка у своїй науковій праці аналізує категорію «неповторення». Авторка доходить висновку: норма неповторності в перехідному правосудді була одночасно прирівняна до заходів інституційної реформи. В історичному аспекті мова йде про історію деконтекстуалізації місцевого розуміння норми та подальші спроби реконтекстуалізації тієї ж норми у світлі перехідного правосуддя [3, с. 406].

Слід зазначити, що це дуже актуальна проблема, яка впливає і на національний контекст перехідного правосуддя, адже сьогодні в Україні жертви збройного конфлікту обмежені у праві приймати участь в окремих процедурах перехідного правосуддя.

Зауважимо, що мова йде про те, що означені правники формують теоретичні положення моделі перехідного правосуддя вивчаючи контекст

окремих держав, які перебувають в рамках перехідного періоду. Такий алгоритм пізнання є достатньо вдалим, з огляду на природу самої досліджуваної моделі. Мається на увазі, що остання представляє собою спосіб засвоєння історичного минулого наступним поколіннями. В цьому процесі досвід кожної окремої держави є безцінним, оскільки він змістовно наповнює концепт перехідного правосуддя, змінюючи та удосконалюючи його принципи і напрямки.

Слід наголосити також на тому, що основою їхніх досліджень все ж таки є принцип структурної єдності компонентів перехідного правосуддя.

У докладі Спеціального доповідача Генеральної асамблеї ООН від 6 червня 2018 року зазначається, що перехідне правосуддя є інструментом припинення грубих порушень прав людини та норм міжнародного гуманітарного права, в тому числі геноциду, військових злочинів проти людяності, а також їх повторення [4].

Підбиваючи висновки, слід зазначити, що на міжнародному рівні наявні теоретико – прикладні проблеми розуміння моделі перехідного правосуддя. Ці проблеми пов’язані з філософсько – правовими витоками окремих компонентів та засад перехідного правосуддя, а також співвідношення окремих категорій перехідного правосуддя з суспільним виміром цих категорій (примирення, історична справедливість тощо). Виникнення вищевказаних теоретико – прикладних обумовлено низкою чинників. Розвиненість вчень про перехідне правосуддя серед зарубіжних вчених обумовлена правильно обраним алгоритмом пізнання моделі перехідного правосуддя від національних контекстів до цілісної моделі. Узагальнюючи досвід окремих держав, правники концептуально оновлюють і теоретичні положення про саму модель перехідного правосуддя. Ця ситуація вказує на суттєву відмінність у праворозумінні моделі перехідного правосуддя на означених рівнях. З огляду на це, перспективним напрямком наукового пошуку варто вважати аналіз філософської та аналітичної природи моделі перехідного правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Bernardo Almeida. The Law and Its Limits: Land Grievances, Wicked Problems, and Transitional Justice in Timor-Leste : навчальний посібник. 15th ed. International Justice of Transitional Justice, 2021.
2. Fabricio Telor Alessandra Gasparotto Leonilde Servolo de Medeiros Regina Coelly Fernandes Saraiva. Fabricio Telor, Alessandra Gasparotto, Leonilde

Servolo de Medeiros, Regina Coelly Fernandes Saraiva. Land and Transitional Justice in Brazil. : навчальний посібник. 14th ed. Brazil : International Journal of Transitional Justice, 2021.

3. Majia Davidovic. The Law of «Never Again»: Transitional Justice and the Transformation of the Norm of Non – Recurrence : навчальний посібник. 10th ed. International Journal of Transitional Justice, 2020.

4. Национальная модель переходного правосудия – PRAVO.UA. PRAVO.UA. URL: <https://pravo.ua/articles/dvigatsja-na-perehodnyh/> (дата звернення: 27.02.2025).

Москвич Л. М.

*доктор юридичних наук, професор,
доцент кафедри кримінального процесу
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАСАДИ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Технологічна революція, що динамічно охоплює світ, зумовлює глибокі зміни в усіх сферах суспільного життя, і правосуддя не є винятком. Сьогодні практично кожна країна тією чи іншою мірою інтегрує інноваційні технології в систему відправлення правосуддя. Показовим є досвід таких держав, як Китай, Сінгапур, Канада, США та Велика Британія, де окремі судові процедури майже повністю переведено в автоматизований електронний режим, формуючи нову модель вирішення правових спорів – кіберправосуддя. Водночас країни Європейського Союзу демонструють більш обережний підхід до використання новітніх технологій у здійсненні правосуддя, обмежуючись переважно допоміжними та організаційними функціями. Однак нещодавне прийняття в ЄС законодавства щодо меж застосування штучного інтелекту підтверджує неминучість технологічної трансформації суспільних процесів.

Еволюційний розвиток судового процесу історично тяжіє до диференціації процедур. Поступове впровадження в процесуальні кодекси спеціальних або спрощених проваджень, що характеризуються чіткою алгоритмізацією дій суду та сторін, а також прогнозованістю результату за певних умов, є тому підтвердженням. Основною метою таких осо-

Костенко С. К.	
ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА: МІЖ ПРАВОМ І ПОЛІТИКОЮ	46
Кравченко М. О.	
РОЗУМНІСТЬ СТРОКУ РОЗГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	50
Крицька І. О.	
ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ В КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	53
Кубаєнко А. В.	
ПРАВОСУДДЯ БЕЗ БАР'ЄРІВ: РОЛЬ ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОГО ДОСТУПУ ДО СУДУ	57
Кухнюк Д. В., Запара С. І.	
ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ У СФЕРІ ПРАЦІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА	61
Куш О. Є.	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРИНЦИП НАЛЕЖНОЇ ПІДГОТОВКИ СУДДІВ У СУДОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	68
Мельниченко В. С.	
ТЕОРЕТИКО – ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ: МІЖНАРОДНИЙ РІВЕНЬ	70
Москвич Л. М.	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАСАДИ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	73
Муза О. В.	
ДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНИЙ СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ	77
Назаров І. В.	
ПЕРЕВІРКА НА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ДОСТУП ДО СУДДІВСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	80
Нестерчук Л. П.	
СУДОВА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	83
Овсяннікова О. О.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ЄСІТС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	88